

Veikkauksen tuotoilla rahoitettavat kohteet julkisen talouden suunnitelmassa

Edunvälittäjien verkosto

SiV 19.5.2021

SOSTE

HIPPOS

Pähkinänkuori rahapelitoiminnan tuottojen ongelmasta ennen kehysriihtä

Ongelma oli tiedossa jo kauan sitten: rahapelituottojen tuloutus yleishyödyllisiin kohteisiin laskee.

Vaikutukset: laajasti yleishyödylliseen toimintaan, ei siis vain järjestöihin

Erytystä: koronan jälkeinen henkinen jälleenrakennus ja vaikeassa asemassa olevat ihmiset ja ryhmät

Esittämämme ratkaisu oli: rahoitustason turvaaminen vuodelle 2022-23:

Perustelut: Yhteiskunnallinen tarve rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitetuille toimille ei ole aiempaa vähäisempi, vaikka rahapelitoiminnan tuotot ovat aiempaa pienemmät. Mikään ei viittaa siihen, että Suomessa tarvitaan aiempaa vähemmän tiedettä, kulttuuria, liikuntaa ja urheilua, nuorisotyötä, sosiaali- ja terveysjärjestöjen auttamistoimintaa tai hevosalaa.

Mitä saadaan aikaan? Esimerkkejä

Kulttuurin ja taiteen valtakunnallinen saatavuus ja saavutettavuus turvaa ihmisten yhdenvertaisen mahdollisuuden saada kulttuurin ja taiteen vaikutukset elämäänsä. Kulttuuri tuo ihmiset yhteen, tukee lapsen kasvua ja kehitystä ja vahvistaa kaikenikäisten ihmisten terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Ihmiset kokevat merkityksellisyyttä ja osallisuutta itselleen mieluisen kulttuurin äärellä. Monipuolinen kulttuurielämä vahvistaa elinvoimaa ja sillä on myös merkittävät työllisyysvaikutukset.

Sote-järjestöt työskentelevät ennen kaikkea haavoittuvien ja heikommassa asemassa olevien ihmisryhmien parissa. Sote-järjestöjen yleishyödyllinen toiminta pitää sisällään vertaistuen tarjoamista, matalan kynnyksen toimintaa ja auttamistyötä, varhaisen puuttumisen tukea ja ennaltaehkäisyä, ryhmätoimintaa, perhekahviloita ja muita kohtaamispaikkoja, leiritoimintaa, neuvontapalveluita ja koulutusta.

Tieteellä on keskeinen rooli yhteiskunnan, ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin edistämisessä. Tutkimuksesta syntyvää uutta osaamista tarvitaan myös yritysten kestävä liiketoiminnan tukemiseen. Laajoja osaamiskeskittymiä tutkimuksen ja muiden toimijoiden kesken on Suomessa perustettu mm. tekoälyn, 6G-verkkoteknologioiden, digitaalisen yksilöllistetyn syöpätutkimuksen, ilmastonmuutoksen, metsäalan ja hyvinvointiyhteiskunnan tutkimuksen aloille. Tieteen edistämiseksi rahoitetaan vapaaehtoistoimintaa, tutkitun tiedon näkyvyyden ja vaikuttavuuden edistämistä, tiedeviestintää ja –kasvatusta.

Liikunnan ja urheilun merkitystä kuvaa yli 3-7,5 miljardin euron haitat, jotka UKK-instituutin selvityksen mukaan koituvat liian vähäisestä liikunnasta. Liikunnan edistämällä pidennetään työuria ja edistetään terveyttä ja hyvinvointia. Lisäämällä liikuntaa voidaan vähentää kutakuinkin kaikkia keskeisiä kansansairauksia: esimerkiksi diabetesta, sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Urheilu kiinnostaa suomalaisia ajanvietteenä ja elämyksinä.

Nuorisotyöllä vahvistetaan nuorten osallistumis- ja toimintamahdollisuuksia yhteiskunnassa. Valtion rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitetaan nykyisin muun muassa nuorisoalan järjestöjä, nuorisotyön kokeiluja ja kehittämistä. Yksi esimerkki on etsivä nuorisotyö. Sen tehtävänä on tavoittaa ja auttaa alle 29-vuotiaita nuoria sellaisen palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään heidän kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuuttaan yhteiskuntaan.

Hevosala Hevosala tarjoaa työtä ja harrastusmahdollisuuksia maaseudulla ja kaupungeissa. Suomessa on 75 000 hevosta ja ala työllistää yli 15 000 henkilöä. Välilliset vaikutukset ovat moninkertaiset muun muassa monipuolisten palvelujentarjonnan, rehu-, rakentamis- ja varustekaupan välityksellä. Hevosala tarjoaa monipuolisia harrastus- ja vapaa-ajanvaihtoehtoja ikään, sukupuoleen tai toimintakykyyn katsomatta.

1 Olennaista kehysriihessä oli 2021: Rahoituksen tason turvaaminen

- Yhteiskunnallinen tarve rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitetulle toiminnalle ei ole aiempaa vähäisempi, vaikka rahapelitoiminnan tuotot ovat aiempaa pienemmät. Mikään ei viittaa siihen, että Suomessa tarvitaan aiempaa vähemmän tiedettä, kulttuuria, liikuntaa ja urheilua, nuorisotyötä, sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaa tai hevosalaa.
- Päinvastoin: korona-kriisi lisää tarvetta näille toimialoille. Kriisin myötä on korostunut avun, tiedon ja hyvinvoinnin tarve yhteiskunnassamme. Samalla toimialat ja monet järjestöt ovat ajautuneet taloudellisiin ongelmiin, ja rahoituksen leikkaaminen merkitsisi näiden ongelmien syventämistä.
- Hallitus oli budjettiriihessään 2020 todennut, että vuoden 2021 jälkeen ei rahapelitoiminnan tuottoja voida kompensoida täysimääräisesti. Kehyskauden lopulla tuloutuksen arvioidaan olevan yhteensä 624 milj. euroa, aiemman noin miljardin sijaan.

1 Kompensaatiota tehtiin: mutta ei täysimääräisesti

- Vuosien 2022 ja 2023 osalta rahapelitoiminnan tuottojen tuloutuksen laskua kompensoidaan edunsaajille. Kompensaatio on 330 milj. euroa v. 2022 ja 305 milj. euroa v. 2023. Arpajaisveron alentamisen vaikutusta tässä kokonaisuudessa on n. 80 milj. euroa vuodessa.
- Rahapelitoiminnan tuottojen alenemista kompensoidaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla v. 2022 yhteensä 174 milj. eurolla ja v. 2023 yhteensä 161 milj. eurolla.
- Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kompensaatio on yhteensä n. 143 milj. euroa v. 2022 ja 132 milj. euroa v. 2023. Tässä on vuosittain huomioitu 50 milj. euron verran jakamattomien voittovarojen käyttöä.
- Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla rahapelitoiminnan tuottojen alenemista kompensoidaan v. 2022 yhteensä 13 milj. eurolla ja v. 2023 yhteensä 12 milj. eurolla.

2 Verkosto esittää: uuden rahoitusmallin valmistelun vastuutahoksi oikeusministeriö

Kevään 2021 kehysriihipäätöksessä hallitus päätti välittömästi käynnistää jatkotyön, jossa päätettäisiin uudesta ja pysyvästä rahoitusmallista toiminnoille, jotka rahoitetaan rahapelitoiminnan tuotoilla. Päätöksessä ei täsmennetty, minkälaisella mallilla valmistelu tehdään. Verkosto esittää, että koollekutsujana ja valmistelun vastuutahona toimisi oikeusministeriö.

Oikeusministeriö vastaa tällä hetkellä kansalaisyhteiskuntaan ja demokratian kehittämiseen liittyvistä asioista, jotka ovat suurin yksittäinen rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitettavia toimintoja yhdistävä teema - vaikka kaikki rahoitettavat toiminnot eivät kuulu kansalaisyhteiskunnan toiminnan piiriin. OM olisi sopivassa asemassa asiantuntemuksen osalta tarkastelemaan rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitettavaa kokonaisuutta.

2 Verkosto esittää: toimijat mukaan valmisteluun.

- Pidämme tärkeänä, että valmisteluryhmässä on edunsaajien edustus. On olennaista, että tahot, joiden toimintaa rahoitetaan rahapelitoiminnan tuotoilla, ovat alusta alkaen uudistuksen valmistelussa mukana. Kyse on näiden toimijoiden, järjestöjen ja toimialojen toimintaedellytyksistä ja niiden mahdollisuudesta tuottaa yhteiskuntaan hyötyjä. Edunsaajat ovat hyvin erilaisia luonteeltaan ja osin tavoitteiltaan liittyen asemaansa ja rahoitukseensa tulevassa järjestelmässä.
- Myös parlamentaarinen edustus on perusteltu. Uuden järjestelmän on kestettävä aikaa ja eri vaalikausia, jotta se toteuttaa tavoitetta vakaudesta ja ennustettavuudesta suhteessa rahoitettaviin toimintoihin.
- Lisäksi on selvää, että mukana tulisi olla ovat kaikki ne ministeriöt, jotka tuottoja tällä hetkellä jakavat: opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö.

2 Verkoston tavoite valmistelulle:

- Kehysriihen linjauksen mukaisesti tavoitteena on päättää mallista, joka turvaa edunsaajille ennustettavan, vakaan, edunsaajien autonomian turvaavan ja riittävän rahoituksen.